

ה' כסיו' ה' פרשת שמנין - פרה ה' כ' אדר ב' המשט"א ה' ג' לוי' 213 ה' ט"ו ה' ה'

טעות לעולם חוזר

בושה בעבורו. אך לאחר שכבר ניתנו תורה שבכתב ושבעל פה והכל מבואר באר היטב בספרי רבותינו הראשונים והאחרונים, יותר בושה היא לבן תורה לומר לא שמעתי ואיני יודע ההלכה מאשר שיאמר שמעתי ושכחתי, שהרי היה לו ללמוד ולעיין היטב במקורות ובשרשי הדינים ולהיות בקי בפסקי גדולי הדורות אשר מפיחם אנו חיים, ולא יהא כסומא בארובה שתלמודו אינו ברור ונהיר לו וכל חייו בספיקות הלכתיים וסימני שאלה למכביר. והוסיף **הציץ אליעזר**, שאם במשה אמרו שלא בוש לומר שמעתי ושכחתי והודה על האמת, הרי שבזמן הזה הוא בהיפך, שלא יבוש לומר לא שמעתי ולא למדתי, כי אף שיש בזה בושה, מכל מקום האמת יקרה מכל.

תלמיד הרשב"א - רוב בני אדם כשטועים הם

מחזרים מכל צד להעמיד טעותם ולאמת השקר

ובפרקי אבות שנינו (ה, ה) "שבעה דברים בגולם ושבעה בחכם, חכם אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה וכו', **ומודה על האמת**, וחילופיהן בגולם". **ופירש הברטנורא** "ומודה על האמת – ואף על פי שיכול להעמיד את דבריו על ידי טענות שבידו. וכן מצינו במשה שהודה ולא בוש". ואכן **באבות דר' נתן** (פ"ז) שנינו כן במפורש "**ומודה על האמת זה משה רבינו**".

ותלמיד הרשב"א (תורת המנחה פר' שמיני דרשה מב') כתב בענין זה "וישמע משה וייטב בעיניו, הודה ולא בוש והעביר כרוז בכל מחנה ישראל "משה טעה ואהרן החזירו", **ועל כן נקרא "נאמן בית" ו"ציר נאמן"**, כי רוב בני אדם כשטועים הם מחזרים מכל צד ומכל פינה להעמיד טעותם ולאמת השקר, ולא כן משה עבד ה' שהודה על האמת ולא בוש. **ועל כן זכה ונקראת התורה על שמו**, כמו שנאמר (מלאכי ג, כב) "זכרו תורת משה עבדי". ולא תורה שבכתב בלבד אלא אף תורה שבעל פה, וזהו ששנינו (אבות א, א) "משה קיבל תורה מסיני".

ומדבריו למדנו, כי מה שזכה משה שתהא התורה נקראת על שמו הוא בעבור אותה הודאה על האמת קבל עם ועדה שעליה קוראים אנו בפרשתנו.

ודבר זה מעיד עד כמה גדולה מעלתו של המודה על האמת, כי למשה היו מעלות רבות שאין ביכולתנו לשער ולתאר, ואף על פי כן עיקר מה שזיכהו לענין הנעלה של קריאת התורה על שמו היא ההודאה על האמת. וזהו אף הטעם לתארים "נאמן בית" ו"ציר נאמן" שבהם נתכנה משה, כי ככל שהאדם גדול יותר כך הנסיון

רבי אליעזר פאפו זצ"ל בספר "פלא יועץ" הקדיש ערך שלם למושג 'טעות', וכתב שם דברים נוקבים בענין ההודאה על האמת: "**אין אדם בעולם שלא יטעה**, כמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קטז, יא) "**כל האדם כוזב**". ואינו בושה לאדם לומר שטעה, אבל להיות מחזיק בטעותו ולומר שלא טעה זו בושה וכלימה, כי ממה נפשך אם אינו מכיר בטעותו נמצא שהוא טיפש, ואם הוא מכיר בטעותו והוא בוש להודות ורוצה להחזיק בטעותו הרי זה מוסיף כלימה על בושתו, כי ניכרים דברי אמת שהוא רוצה להחזיק בטעותו במשאות שוא ומדוחים וכל השומע יצחק לו. אבל **מודים דרבנן היינו שבחייהו**, ומי לנו גדול ממה רבינו ע"ה שנאמר בו "וישמע משה וייטב בעיניו" שהודה ולא בוש. וכן מצינו איתנים מוסדי ארץ שהיו דורשים ברבים ואומרים דברים שאמרתי בפניכם טעות הם בידי. ואפילו אם נראה לו בושה להודות, מוטב שיבוש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא. לכן יהא אדם ירא שמים ומודה על האמת לכבוד ה' אל אמת".

במה יש יותר בושה לאדם, האם באומר לא

שמעתי או שמעתי ושכחתי ?

ואכן, כפי שהזכיר הפלא יועץ בדבריו, ראש וראשון שממנו למדנו עד כמה גדולה מעלתו של המודה ולא בוש הוא משה רבינו, וכפי שנאמר בפרשתנו (פ"י פס' כז) "וישמע משה וייטב בעיניו", וביארו חז"ל **במסכת זבחים** (קא, א) שאהרן הוכיח למשה שלא הורה כהלכה, ומשה הודה ולא נתבייש לומר לא שמעתי אלא הודה ששמע ושכח. ולא זו בלבד אלא שכפי המבואר **במדרש** (ילקוט יש רמז תקל"ג) הוציא משה כרוז במחנה והודיע ברבים "אני טעיתי בהלכה, ואהרן אחי לימדני", וכן הוא **בתרגום יונתן** "אני הוא שנתעלמה הלכה ממני ואהרן אחי הזכיר אותה לי".

ומדברי חז"ל הללו מוכח שיש יותר בושה לאדם לומר שמעתי ושכחתי מלומר לא שמעתי, שהרי משה נשתבח במה שהודה ואמר שמעתי ושכחתי על אף שהיה יכול לחסוך הבושה הימנו ולומר לא שמעתי. וראה **ב'דברי דוד' לט"ז** שדן בטעם הדבר.

ובאמת **בציץ אליעזר** (ח"כ ס"ג ג) הסיק שבזמן הזה יש יותר בושה לאדם לומר שלא שמע ולא למד מאשר לומר ששמע ושכח. כי למשה לא היה נחשב הדבר לבושה אם היה אומר שלא שמע הלכה מסויימת, כי באמת לא ניתנה התורה למאן דהוא לפניו, והוא זה שהיה שומע מפי הגבורה ומלמד הדברים לישראל, ומה שלא שמע היה אומר שלא שמע, ורק אם שמע ושכח היתה זו

שלא להודות על האמת ולהצדיק דבריו בטעמים מטעמים שונים גדול יותר, ורק מי שהנאמנות לדבר ה' היא נר לרגליו, ואינו מביא בחשבון את נגיעותיו האישיות ואת כבודו וערכו בעיני הרבים, רק איש טהור וזך כזה מוכן להודות על האמת ללא כחל ושרק.

הנצי"ב - תלמיד חכם שאינו מסוגל להודות

בטעות אינו ראוי להוראה

ברם, משה היה יכול להודות על האמת ותו לא, אך הוא לא הסתפק בכך ואף פירסם והודיע ברבים את טעותו, ולכאורה מה רצה בזה ולשם מה עשה כן.

וכתב על כך הנצי"ב בשו"ת משיב דבר (ח"ב סי' טו) "לא בחנם עשה כן משה רבינו, אלא שבא ללמד שלא נתבייש להודות על הטעות, שהרי משה רבינו גם כן טעה, וכך נהגו כמה אמוראים לומר דברים שאמרת לי לפניכם טעות הן בידי" [כוונתו לגמי בעירובין טז, ב לגבי רב נחמן שנהג כן. וכן שם קד, א וזבחים צד, ב לגבי רבא. וכן רב אושעיא בחולין נו, א. וכן בעוד מקומות בש"ס].

ונמצינו למדים מדברי הנצי"ב שמשה פירסם את דבר טעותו כדי ללמד לישראל שלא יתביישו להודות בטעות, שהרי אפילו הוא שקיבל תורה מסיני הודה ולא בוש.

והנצי"ב הוסיף בזה דבר נפלא. כי הנה נאמר (ישעיהו ג, ו) "כי יתפוש איש באחיו בית אביו שְׁמֶלֶה לְכָה קצין תהיה לנו והמכשלה הזאת תחת ידך", ופירש רש"י שמדובר בתלמיד חכם שהציבור מבקשים ממנו ואומרים לו "עשיר אתה בתורה ומחורת היא בידך כשמלה" ולכן "קצין תהיה לנו ותלמדנו" ותהיה מורה הוראות לרבים שנכשלים בהלכה.

ולפי זה נמצא שהפסוק עוסק בשבחו של התלמיד חכם שמורה הוראות, ולכאורה קשה שהרי על אותו פסוק דרשו חז"ל במסכת גיטין (מג, א) "והמכשלה הזאת תחת ידך- אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן", ולכאורה איזה שבח יש לחכם בכך שנכשל וטעה בהלכה.

וביאר הנצי"ב שהשבח אינו על שטעה בהלכה, אלא על כך שיש לו את הכח להודות על הטעות ועל הכשלון ולא להתבייש, כי תלמיד חכם שאינו מסוגל להודות בטעותו אינו ראוי להוראה, כי גם לכשימצא שטעה לא יזהר להודיע הדבר ברבים ולא יחשוש שיכשלו מחמת הוראתו. ועל כן כשבאים אותם אנשים לתלמיד חכם ואומרים לו "קצין תהיה לנו" הרי הם מוסיפים לשבחו

שראוי הוא לכך בהיותו מודה על האמת, ומודים דרבנן היינו שבחיהו.

עד היכן מגיע שכרו של המודה על האמת ?

צא ולמד עד היכן מגיע שכרו של המודה על האמת מדברי הגמ' במסכת פסחים (ק"ה, ב) "שס"ה שווקים יש בכרך גדול של רומי, וכל אחד ואחד היו בו שס"ה בירניות [מגדלים], וכל בירנית ובירנית היו בו שס"ה מעלות, וכל מעלה ומעלה היה בו כדי לזון את כל העולם כולו. אמר ליה רבי שמעון בר רבי לרבי, הנהו למאן [למי מיועדים אוצרות אלו לעולם הבא], אמר ליה לך ולחברך, ולחברי חברך. שנאמר (ישעיה כג, יח) "יְהִי־הָ סְחָרָה וְאֶתְנַנְּהָ קוֹדֵשׁ לַה' לֹא יֶאֱצֵר וְלֹא יִחְסֹן, כִּי לְיוֹשְׁבֵי־לְפָנָי ה' יִהְיֶה סְחָרָה לְאֶכּוֹל לְשִׁבְעָה". תנא רב יוסף, "לא יאצר" זה בית אוצרותיהן, "ולא יחסן" זה בית גנזים. "כי ליושבים לפני ה' יהיה לאכלה ולשבעה". מאי "ליושבים לפני ה'", זה המכיר חבריו בישיבה. איכא דאמרי, זה המקבל פני חבריו בישיבה".

ופירש המהר"ל ב"נצח ישראל" (פ"ח) "המקבל פני חבריו בישיבה, רוצה לומר שאינו דוחה דברי חבריו בישיבה, כי כאשר שמע דבר ממנו הוא מקבל דבריו, ומסכים ומודה על האמת, ושומע דברי חבריו". וכן כתב רבינו יוסף חיים זצ"ל בספר "בן יהודע" (פסחים, טו) "המקבל פני חבריו בישיבה, רצונו לומר ששמח בפנים אשר יסביר חבריו בהלכה ולא כאותם המתכוונים לסתור דברי חבריהם אף על פי שמכירים שדבריהם אמת".

ללמדך שאוצרות טמירים ונשגבים צפונים לעתיד לבא למי שהאמת קנתה שביטה בלבבו, והינו מודה על האמת ומייקרה יותר מיוקר כבודו.

ומגודל השכר הבלתי נתפס נלמד מהו באמת גודלה וערכה הרם של המעלה שנקראת "מודה על האמת". כי כלל הוא ש"לפום צערא אגרא", וכגודל הנסיון כן גודל השכר, כי האדם מטבעו אינו נכנע אף שנוכח לראות כי אין הוא צודק בדבריו, ומדמה בנפשו כי לשפלות תחשב לו אם יחזור בו ויודה שטעה. אך מגדולי אומנתו למדנו כי ההיפך הוא הנכון, והכבוד האמיתי ראוי דוקא למי שאינו בוש לומר שטעה, ומודה על האמת.

קורא נכבד!

עלון זה מופץ בעותקים רבים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות בהפצת תורה לאלפי קוראים מידי שבת, ולהקדיש את העלון למשך חודש או שנה או באופן חד פעמי לברכה להצלחה ולרפואה או להבדיל לע"נ נא פנה לפרטים בטל' הנ"ל

שיעורי הרב המחבר שליט"א בעיר רחובות: בימים א' עד ה' שיעור בגמרא הלכה ומוסר בכולל "שערים המצויינים" (רח' הרוא"ה 17) בין השעות 10:30 - 11:30, וכן 15:30 - 16:30. ובמרכז הרחובי "דרכי אמונה" רח' וינר 2 (מעל 'ברכת השם') ביום רביעי בין השעות 20:00 - 21:15 שיעור במסכת ברכות וכן מוסר ודרוש. וביום חמישי באותם שעות שיעור ב'אור החיים' הקד' על הפרשה (תפילת ערבית לאחר השיעורים). טל' לתיאום דרשות ושיעורים- 050-4191861

העלון מוקדש להצלחת ר' יהודה דגנה הי"ו. ויצחק ודייזי רבקה קקון וילדיהם הי"ו. ולרפואת ברוך בן אליס, ואסנת מזלי בת בלה קלייר.

ת.ג.ב.ה

העלון מוקדש לע"נ: ר' בנימין בן משה ז"ל ♦ אהרן בן יחיא מעברי ז"ל ♦ יחזקאל בן ג'ולית ז"ל למשפחת דגמי ♦ הרב עובדיה בן יעקב ז"ל ♦ שלמה בן מרים ז"ל ♦ מאור בן צביה ז"ל ♦ יצחק בן טאוס סלמי ז"ל ♦ מרת סרח (שרה) בת רחמה ע"ה ♦ מרת צביה בת סרח ע"ה ♦ מרת רחל בת סאלחה ע"ה ♦ מרת נאז'ה בת תאג'ה ע"ה ♦ אבלין בת איבון ע"ה ♦ מרת וואסינה בת סולטנה ע"ה ♦ ת.ג.ב.ה